

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 12.02.1980, sp. zn. 11 To 62/79, ECLI:CZ:NS:1980:11.TO.62.1979.1

Číslo: 3/1981

Právní věta: Součástí řádného poučení svědka podle § 101 odst. 1 tr. ř. o právu odepřít výpověď podle § 100 odst. 1, 2 tr. ř. je označení skutku, jehož se má výpověď týkat, a po vznesení (oznámení) obvinění také označení osoby obviněného, v jehož věci má svědek vypovídat. Je-li více obviněných, je třeba označit všechny obviněné, v jejichž věci má svědek vypovídat. Bez toho nemůže svědek posoudit, zda má či nemá právo odepřít výpověď. Jestliže svědek nebyl v přípravném řízení takto řádně poučen a v hlavním líčení výpověď odepřel, nelze protokol o jeho výpovědi z přípravného řízení přečíst vzhledem k ustanovení § 211 odst. 3 tr. ř. To platí i tehdy, je-li svědkem osoba uvedená v § 102 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 12.02.1980

Spisová značka: 11 To 62/79

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Svědci, Výpověď svědka

Předpisy: 141/1961 Sb. § 101 odst. 1
§ 102
§ 211 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání obžalované A. Š. zrušil Nejvyšší soud ČSR rozsudek městského soudu v Praze ze dne 31. října 1979 sp. zn. 1 T 16/79, pokud se týkal této obžalované, a vrátil věc městskému prokurátorovi v Praze k došetření.

Z odůvodnění:

Obžalovaná A. Š. byla napadeným rozsudkem uznána vinnou trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák., jehož se dopustila tím, že dne 24. 2. 1978 ve svém bytě ukryla peněženku s částkou 600 Kčs, kterou jí do kapsy zástěry hodil obžalovaný V. Sch. v okamžiku, kdy pro něho přišli příslušníci Veřejné bezpečnosti, ačkoliv věděla, že peníze pocházejí z trestné činnosti obžalovaného V. Sch.

Pokud se týká obžalované A. Š., soud prvního stupně opřel své zjištění o výpověď obžalované, dále o

výpověď obžalovaného V. Sch. a o výpovědi svědků A. S., J. Š. a F. Š.

Obžalovaná ve své výpovědi před vyšetřovatelem uvedla, že obžalovaný V. Sch. v době, kdy ho přišli do bytu příslušníci Veřejné bezpečnosti zajistit, se k ní přitočil a strčil jí do kapsy zástěry peněženku, kterou pak proto, že tušila, že se jí obžalovaný V. Sch. potřeboval zbavit, aby u něho nebyla nalezena, ukryla do dětského kočárku v jiném domě jejich ulice, přičemž ale její obsah neznala a že teprve dodatečně při výslechu jejího bratra R. T. se dozvěděla, že v peněžence bylo 600 Kčs. Doznala dále, že když její syn našel pod gaučem nějaké hodinky, si uvědomila, že obžalovaný V. Sch. něco provedl, čímž prý myslela nějakou krádež, a teď že se chce zbavit věci. V hlavním líčení dodala, že nevěděla, jakého jednání se obžalovaný V. Sch. dopustil a že se to dozvěděla až při svém výslechu u Veřejné bezpečnosti. Dále uvedla, že požádala svého bratra R. T., aby spolu s jejím synem vzali z peněženky peníze, aby je pak vzal k sobě a peněženku aby zahodili. R. T. prý jí pak řekl, že v peněžence bylo 600 Kčs, že je vzal k sobě a peněženku zahodil.

Soud prvního stupně vycházel z toho, že doznání obžalované je potvrzováno výpověďmi svědků A. A., J. Š. a F. Š., učiněnými v přípravném řízení. Protokoly o těchto výpovědích soud prvního stupně v hlavním líčení přečetl, a to jednak podle § 211 odst. 3 tr. ř., když svědek A. S., který uvedl, že obžalovaná je jeho teta, a svědek J. Š., který je manželem obžalované, po poučení odepřeli výpověď podle § 100 odst. 1, popř. pokud jde o A. S. podle § 100 odst. 2 tr. ř., jednak podle § 102 odst. 2 tr. ř. pokud jde o výpověď svědka F. Š., který se narodil 3. 5. 1965 a je synem obžalované. K tomuto postupu soudu prvního stupně je třeba především uvést, že v hlavním líčení nebyl odpovědně zjištěn poměr svědka A. S. k obžalované A. Š. V tomto směru se soud prvního stupně, jak je zřejmé z protokolu o hlavním líčení, spokojil pouze s údajem svědka, že obžalovaná je jeho teta, a již blíže nezjišťoval skutečný příbuzenský vztah mezi těmito dvěma osobami, zejména nepřihlédl ani k obsahu výpovědi svědka A. S. z přípravného řízení, kde uvedl, že A. Š. jen říká teto, přičemž nejde o jeho příbuznou a v životě ji před touto událostí neviděl. Vzhledem k tomuto vyjádření měl soud prvního stupně popřípadě i výslechem obžalované nejprve objasnit skutečný poměr svědka k obžalované a posoudit, zda obžalovaná spadá mezi osoby, ohledně nichž může svědek odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. Teprve pak mohl soud prvního stupně rozhodnout, zda svědek je oprávněn odepřít výpověď. Když soud prvního stupně takto nepostupoval, nebyl důkaz přečtením protokolu o výslechu svědka A. S. proveden zákonným způsobem a nelze jej proto použít pro zjištění skutečného stavu věci.

Protokol o výpovědi svědka J. Š. z přípravného řízení mohl soud prvního stupně v hlavním líčení číst podle § 211 odst. 3 tr. ř. jen za předpokladu, že tento svědek, který je manželem obžalované, a proto podle § 100 odst. 1 tr. ř. měl právo odepřít výpověď, byl o svém právu odepřít výpověď řádně poučen a výslovně prohlásil, že ho nepoužívá. Totéž platí i ohledně protokolu o výpovědi svědka F. Š., který jako syn obžalované byl oprávněn odepřít výpověď podle § 100 odst. 1 tr. ř. a protokol o jeho výpovědi v přípravném řízení mohl soud prvního stupně vzhledem k tomu, že šlo o osobu mladší než patnáct let, číst podle § 102 odst. 2 tr. ř. jen za podmínky, že byly splněny všechny náležitosti předepsané trestním řádem po výslechu svědka, zejména že svědek byl řádně poučen o právu odepřít výpověď podle § 100 tr. ř. Soud prvního stupně byl proto povinen před provedením důkazů přečtením protokolu o výslechu těchto svědků zjistit, zda uvedení svědci byli před výslechem řádně poučeni o právu odepřít výpověď. To se však nestalo. Ohledně svědka J. Š. se soud prvního stupně spokojil pouze s jeho prohlášením v hlavním líčení, že byl v přípravném řízení řádně poučen a již nezkoumal, zda toto prohlášení také odpovídá obsahu protokolu o jeho výslechu. Základní podmínkou toho, aby mohl být svědek řádně poučen o svém právu odepřít výpověď ve smyslu § 100 odst. 1 tr. ř., je, že svědek musí vědět, kdo je obviněným. Vyplývá to z ustanovení § 101 odst. 1 tr. ř., podle něhož před výslechem svědka je třeba vždy zjistit mimo jiné i jeho poměr k obviněnému. Proto orgán provádějící výslech musí svědka informovat o tom, kdo je obviněným. Není-li ještě obviněného, musí být svědek seznámen s předmětem trestního stíhání, tj. se skutkem, jehož se má výpověď týkat. Vyplývá to

kromě jiného i z ustanovení § 101 odst. 2 tr. ř., že svědek musí být dotázán na poměr k věci. Před vznesením (sdělením) obvinění nelze věc identifikovat jinak než označením skutku, po který se vede trestní stíhání.

Podle protokolu o hlavním líčení byly čteny dva protokoly o výslechu svědka J. Š. V prvním protokole z 25. 2. 1978 je v rubrice poměr k obviněnému uvedeno „svědek“, což svědčí o tom, že svědek nebyl seznámen s tím, že obviněnou je jeho manželka a v důsledku toho se nemohl vyjádřit, zda použije svého práva odepřít výpověď či nikoliv. V protokolu také není vyjádření svědka v tomto směru zapsáno. V druhém protokolu z téhož dne je v rubrice poměr k obviněnému uvedeno „strýc“ a v další rubrice týkající se trestní věci, v níž byl svědek vyslýchán, je uvedeno „proti V. Sch.“. Tyto zápisy svědčí o tom, že svědek byl informován o tom, že obviněným je pouze V. Sch. a nikoliv též jeho manželka A. Š. V důsledku toho bylo jeho poučení o právu odepřít výpověď neúplné a také jeho prohlášení učiněné po poučení o právu odepřít výpověď, že chce vypovídat, má vztah jen k obviněnému V. Sch. Nelze proto vyloučit, že svědek, kdyby mu bylo sděleno, že obviněnou je jeho manželka, by použil svého práva odepřít výpověď, jak to učinil v hlavním líčení. Za tohoto stavu nelze mít za to, že svědek J. Š. byl řádně poučen o svém právu odepřít výpověď vůči své manželce jako obviněné, a proto nebyl splněn předpoklad pro čtení protokolů o jeho výslechu podle § 211 odst. 3 tr. ř.

Podle protokolu o hlavním líčení byla podle § 102 odst. 2 tr. ř. čtena výpověď svědka F. Š. V tomto protokole o výslechu osoby mladší 15 let je v rubrice týkající se poměru k projednávané věci uvedeno pouze „svědek“. Z protokolu však není patrné, že byl svědek informován o tom, kdo je obviněným a není v něm ani zjištěn poměr svědka k obviněnému. Proto také z obsahu poučení, které je formulováno obecně tak, že svědek „nemusí vypovídat, pokud by uškodil někomu z blízkých“, nelze učinit závěr, že svědek byl řádně poučen o svém právu jako syn obviněné odepřít výpověď ve smyslu § 100 odst. 1 tr. ř. Proto ani v tomto případě nebyly splněny podmínky pro čtení protokolu podle § 102 odst. 2 tr. ř.

Z uvedeného vyplývá, že soud prvního stupně zjistil skutečný stav věci týkající se obžalované A. Š. na základě vadně provedených svědeckých důkazů, k nimž proto nelze přihlížet při přezkoumávání zákonnosti výroku o vině, pokud se týká této obžalované.